

FEDERICA MANZON

Visszatérés Triesztbe

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2026

---

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

Évekig próbált falat emelni a Karszton álló házban történtek köré, ahol azon a csótányszínű hajnalon olyan szavak röpködtek, amelyeket sosem vontak vissza, legalábbis a fültanúk jelenlétében nem. Amikor aztán a fővárosba költözött, megváltoztak az idők, a Balkánnal már a kutya sem törődött, a háború gyorsan törlődött az emberek tudatából, így Alma észrevétlen maradt, nem emlékeztek az akkoriban írott cikkeire. Most viszont újra fellángolt a háború Európában sokak legnagyobb csodálkozására – mint-ha bizony a békék általában igazságosak, és a határok véglegesek szoktak volna lenni.

Egyik este a munkahelyén a főszerkesztő megállt a háta mögött az íróasztalánál – ez ritkán fordult elő –, és amikor Alma észrevette, gyorsan becsukta a böngészőt. A főszerkesztő rájött, hogy aligha valami érdektelen zenei videót nézett kikapcsolódásképpen. Az ösztöne azt súgta, hogy nem lesz könnyű kiszedni belőle, miről van szó, ezért a szomszédos íróasztaltól odahúzott mellé egy széket, és kényelmesen elhelyezkedett.

– Előttünk az egész este – jegyezte meg viccesen –, fogadjunk, valami olyasmit néztél, ami rám is tartozik.

Jó főnök volt: apróságokon huzakodtak, de a szövegei tartalmába nem szólt bele, vagy ha mégis, majdnem mindig igaza volt.

– Csak egy videóklip volt. Fél óra múlva befejezem a cikket, rendben? – tért ki a válasz elől Alma.

– Azt már befejezted. Mi néztél?

– Egy hülyeséget.

A főnök megértette, hogy messzebből kell kezdenie.

– Mit gondolsz erről az új háborúról?

– Amit mindenki.

– Kétlem.

– Pedig, ha mondom, a fegyverek és a nemzeti jog, atlantizmus... – Megnyitotta a cikke vázlatát tartalmazó fájlt.

– Mi egyebet tudsz erről?

– Semmit.

Óvakodott attól, hogy megmondja neki, esze ágában sincs értelmiségi kommentárokkal szaporítani a szót a háborúról, mivel az értelmiség azzal, hogy készséggel feláldozza távoli emberek életét egy jobb világ eljöveteleért, csak egy neki megfelelőbb világot vizionál. Az efféle megállapításokra a főnök amúgy sem lett volna fogékony, hiszen maga is ahhoz az embercsoportozhoz tartozott.

– Akkor meséld el, mit néztél – firtatta a főszerkesztő.

– Egy zenei videót, már mondtam.

– Hadd nézzem, miféle.

– Nem hiszem, hogy a te világod – válaszolta, de megnyitotta a böngészőt.

A videóklip elejére ment. Az együttes a Zaprešić Boys, a dal címe: „Moj Vukovar”. Végignézték a számot, közben egy szót, egy pillantást sem váltottak; szomorú dal volt, mint a balkán pop általában.

– Meséld el, mi történt Vukovárnál – kérte a főnök.

– Tudod te azt.

– Nem tudok róla semmit.

Alma makacs hallgatással válaszolt, a főnök látta, hogy így nem megy semmire. Vele szemben nem működik a főszerkesztői hang. De ő az volt, és meg tudta kerülni az akadályokat.

– Magyarázd el, mit kell ebből a klipből megértenem.

Alma felsóhajtott:

– A temetői kereszttek, a falfestmény a véres nővel, a szétlőtt víztorony, a gyertya és a zászló a sakktáblakockákkal meg a címerrel... tudod, hogy nagyon hasonlít az usztasák zászlajához? Mindez lágy alkonyi fényben. A csodálatos új Vukovár.

A főnök csendben várt, hogy időt adjon neki. Hogy végül a lényegre térjen. És Alma nyelve megoldódott.

– Itt ez a négy borotvált fejű énekes, láttad, ahogy a kamera ráközelített a lábukra, sárga Timberland cipő van rajtuk, fekete kapucnis felső, fekete szemüveg.

– Ez mit jelent?

– Ez az eredménye a háborúnak és annak a békének. Ez a mártír város.

– És ennek van köze a mostani háborúhoz?

Alma merőn ránézett, mintha arról akarna megbizonyosodni, hogy megbízhat-e benne, vagy ugratja, aztán bólintott.

– Csak nem tudom, miért. Nem tudok róla eleget.

– Miért nem mégy oda, hogy saját szemeddel lásd? – próbálta meg halkán, a lehető legnagyobb tapintattal javasolni neki, mert-hogy már nem először tette.

Alma visszafordult a székével a képernyő, a leadásra szánt cikk megnyitott változata felé. A fal felesleges volt, nem ért semmit, Vukovár megint beférkőzött a gondolataiba.

Most, hogy az apai örökség miatt kénytelen volt visszatérni a városba, miközben egyre halogatja a Vilivel való találkozást, azon morfondírozik, mi történt volna, ha azon a hajnalon, ott a Karszton álló házban állást foglal, ha hamarabb megérti, mire megy ki az egész, ha képes megfogalmazni, miféle félelem és bűntudat nyomasztja a konyhában levőket. Ha pontosan ki tudta volna fejezni a sajátját. Ezzel szemben azon a hajnalon, amely mindenkit kiugrasztott az ágyból, ő nem azzal volt elfoglalva, hogy apja elkeseredését vagy Vili dühét megértse; a férfiak mondták a magukét, ő pedig elképzelte, mi lett volna, ha apja vállát átkarolva ráripakodik Vilire, hogy hagyja abba, vagy ha feláll, és kezét Vili átizzadt hátára téve kihívóan a felnőttekre néz: „Már nem vagyunk gyerekek, akik készségesen bevesznek minden leckét a szabadságról és a határok közti szabad mozgásról, már nem csak egy igazság van.” Alma azon a hajnalon maga miatt félt. Ha lett volna bátorsága felállni, megszólalni, ha valamelyik férfi szemébe nézve eldönteni, melyik oldalra áll – és azon a hajnalon biztos volt benne, hogy Viliére –, azzal átlépett volna egy határt. Végérvényesen. Apjával szemben Vili pártjára állni, felnőtté válni – nem volt benne biztos, hogy ezt akarja. Így ülve maradt, lábikráját a szék lábának feszítve. A hajnal felkelt, az életük meg alakult, ahogy alakult.

Attól az éjszakától fogva apja nem járt el, nem mesélt történeteket, nem vitatott meg vele politikai eszméket; napjait a kertben töltötte: sakkozott, és még a rózsák körül is segédkezett a feleségének. Alma eleinte megpróbált neki a lapnál végzett munkája értelmetlen részleteiről beszélni, a híreket távol tartva, rövid re-

gényrészleteket olvasott fel, ajánlgatta, hogy menjenek el a ház mögötti erdőbe sétálni, vagy tavasszal csobbanjanak egyet az Ausonia Fürdőben. Az ötlettől néha mintha felélénkült volna, mosolygott rá, felhúzta a cipőjét, vagy elővette a fiókból az úszónadrágját, de aztán tekintetében kísértetekkel és elmondhatatlan fájdalommal a kanapéra roskadt.

A kiküldött tudósító ezekben a hónapokban nem hallatott magáról, kiadói pletykák szerint Belgrádban volt, az új, befolyásos politikusokkal cimborált, és állítólag belehabarodott a Nemzeti Színház egyik színésznőjébe. Alma kerülte Luciót, aki újabban csak a pénzről tudott beszélni: „A háború remek üzlet, csak figyelni kell.” Amikor hasonló megállapításokat tett, úgy csillogott a szeme, mint kamaszkorában, ha a kicsiket maga köré gyűjtve macskavadászatra indult a pincébe. Az a szégyenből és frusztrációból eredő gyermeki vadsága nem tűnt el, csak alattomosabbá fajult, és emiatt Lucio sikeres ember lett. Alma egy *spritz* mellett kommentár nélkül hallgatta azokban a bárókban, ahová a hozzá hasonlók jártak. A fasiszták, mondaná az apja. De Alma már nem tudta, hogyan bánjon a szavakkal. Hiányzott neki Vili.

Megpróbálta bebeszélni magának, hogy sohasem létezett. De lépten-nyomon másról sem beszéltek, csak arról, hogy *odaát* mi történt, Pesek, Basovizza felől szakadatlanul jöttek a menekültek. Amikor nem a szerkesztőségben volt, Alma nagyokat biciklizett a Karszt útjain; anyja – most, hogy a férje kiesett a köztudatból, és túl kimerült volt ahhoz, hogy elszökjön előle, vagy hogy a lányával törődjön – exkluzív és kirekesztő szerelmi fészket csinált a házból, kettesben vacsoráztak, Almát meg sem várva, és ami-

kor Alma hazaért, hallotta, hogy az anyja a konyhában megállás nélkül beszél és beszél, apja meg hallgat. Ő egyenest a szobájába ment, és magára zárta az ajtót, senkit nem érdekelt.

Kerékpáros csavargásai során, miközben hírfoszlányokra vadászott, vagy csak kiszellőztette a fejét, az ország belsejében levő laktanyák felé vagy tengerparti üdülőtelepekre tartó, menekülteket szállító buszokkal találkozott; a piszkos ablakok mögött virágmintás fejkendőt viselő öregasszonyokat, orrukkal és tenyerükkel az üveghez tapadó kisgyerekeket látott sötét hajjal, nagyon világos, mogyoróbarna szemmel, vagy kisfiúkat, akik üres tekintettel ültek a háttámlának döntött fejfel. Szinte sosem álltak meg a városban, ahol a többi országrésszel ellentétben legalább a fülüknek ismerős beszédet hallhattak volna, és kevésbé érezték volna magukat elveszettnek. Alma tudta, hogy nem mindenki jöhetett át a határon, a romákat, akiket apja szélfúttá népek nevezett, visszafordították: ezekkel a hontalan és pacifista emberekkel, akik képtelenek voltak betagozódni a hadseregbe, úgy bántak, mint a bűnözőkkel, a géppuskás rendőrök gúnyolódtak rajtuk, hogy gyáva, beszari népség.

Alma állva tekert a rozsdás biciklin, menekült az otthoni légkörből, Vilire gondolt. Böngészte az újságokat, hátha valahol közölnek tőle egy fényképet, de úgy látszott, Vili szakított az előző életével.

Néha megbeszélte a nagyapjával az aktuális eseményeket. Az öreg szentül meg volt győződve, hogy Horvátországnak függetlennek kell lennie, ahogy Szlovéniának is, Dalmácia a német nyelvű országok kijárata a tengerre – járt már Alma Abbáziában?

Buen retiro, az osztrák–magyar arisztokrácia kedvelt nyugdíjas-otthona. Szárnyal a gazdaság, és legfőbb ideje, hogy azok a forrófejű délszlávok befejezzék a háborúsdit, és hagyjanak minden nemzetet menni a maga útján. Amikor Alma ezek után a beszélgetések után eljött tőle, még jobban belenyilallt, hogy mennyire hiányzik Vili és az apja iránytűje, ráébredt, hogy tiszta és egyértelmű eszméket követni könnyű. Csakhogy a tények mocskosak és homályosak voltak.

Tavasszal Szarajevó ostromáról jöttek a hírek, és Alma azon töprengett, vajon hol lehet most Vili, merre jár. Tisztában volt vele, hogy a menekülése miatt érzett fájdalom nem egyéb, mint vágy, hogy visszaszerezze a fiút.

– Hoztam neked valamit – mondja az éppen darabjaira hulló szocialista köztársaság fővárosából frissiben hazatért kiküldött tudósító. Ingujiban, hegymászó cipőben, többnapos borostával állít oda Alma íróasztala elé, éreztetve, hogy volt annál fontosabb dolga is, mint hogy magával foglalkozzon, amikor az utóbbi hónapokban minden köztársaságra kiterjedt a háború. Mintha frizbit dobna el, odahajítja elé a szerb kormányzati retorika hangszekrényének számító szocialista orgánus, a *Politika* három lapszámát.

– Azt akarod mondani, hogy menjek, nézzem meg saját szememmel?

Amikor a férfi belép a szobába, a hőmérséklet megemelkedik, a légkör feszültté válik, testet ölt a rivalizálás szelleme.

– Arra semmi szükség, vannak ott már elegen.

– Hát akkor?

– Gondoltam, érdekel.

Alma belelapoz az egyikbe, hogy mi lehet az, ami őt érdekelné: paranoid címsorok, nehezen olvasható cirill betűk. A városban idegeskednek a háború miatt, de vidéken foglalkoztat ez egyáltalán valakit? Nem azt gondolják róla inkább, hogy a sokadik követhetetlen leszámolás ez a konfliktuskereső, melodramára fogékony ágrólszakadtak között? A nyugati turisták egész nyáron Splitnél áztatták magukat a tengerben, és fényképezkedtek, ott olcsó a nyaralás, Szarajevó agonizál, a háború el fog húzódni, és hatvan mozsárágyúlövéstől össze fog omlani a mostari híd, és vele együtt az is, amit képvisel – visszafojtott lélegzettel figyelik mindkét oldalon, felfogják, hogy valami jóvátehetetlennek a tanúi.

Alma feláll, kinéz az ablakon, az ég nyomasztóan, kupolaszerűen borult, lengyel vagy frankfurti szürke ég. Felveszi a dzsekijét.

– Iszom egy kávét, később találkozunk.

A férfi az egyik csuklójánál fogva megállítja, maga felé fordítja. Almának ugyan hosszú lába van, de így is csak a szívéig ér a férfinak, az felülről nézhet le rá. Alma kirántja a kezét a markából, mi a francért nem lehet a Balkánról egy kicsit elfeledkezve egyszerűen felmenni egy szállodai szobába, dugni a patyolat lepedőn, aludni rá egyet, Drava Osijek címkéjű gyufával rágyújtani egy cigarettára, és nézni, ahogy a két ujjunk közt elalszik a láng?

– Vess egy pillantást a fotókra, baráti tanács – kacsint azzal a farkastekintetével, és elsőként megy ki a szobából.

Almának csak késő este jutnak eszébe a *Politika* hasábjain levő képek, miután Luciót letudta, végignézte, ahogy kisminkelt, nagyestélyibe öltözött anyja a nappaliban könyörtelenül levág

egy orchideát, miközben apja a konyhaablakon mered kifelé a sötét vagy fénytelen estébe. Alma kinyitja a hűtőt, alma, szőlő van benne ki tudja, mióta, egy üveg kefir és pajzstetűirtó méreg. Az asztalon a piszkos poharakat lassan belepi a por.

– Papa!

Az apja nem hallja. Alma odamegy mellé, egy darabig együtt nézik a kihalt bécsi utat, ahol ilyenkor még menekülteket se látni, sem a menekülteket átkozó kerékpáros parasztokat.

– Képzeld, *zlato* – mondja halkán kis hallgatás után, anélkül, hogy ránézne; jó ideje nem hívta már így –, egyszer láttam egy embert leugrani a tetőről. Egy épület tetején állt és kiabált, az emberek az utcán siettek a piacra vagy dolgozni, felnéztek a tetőn álló alakra, aztán mentek tovább, nem értették, mit kiabál. Amikor közelebb lépett a párkányhoz, valaki megállt. Kiáltás hallatszott, hogy le fog esni, és abban a pillanatban az ember elvált a tetőtől. Mint egy madár. Attól a hirtelen elhatározástól meglepett teste megtorpant egy pillanatra a levegőben, aztán zsupsz. Egy súlyos puffanás. Az emberek meg szétfutottak. Egy pillanat, és már sehol senki.

Alma mérlegeli a szavait.

– Te ott voltál? – kérdi végül.

Apja megvonja a vállát, igen, de az nem érdekes.

– Hallottad, mit mondott még fönn a tetőn?

– Nem – válaszolja, és a régről ismerős mozdulattal a nyakához kap. – De anélkül is tudom.

Alma a mosogatóhoz megy, enged egy pohár vizet, belekortyol, aztán odanyújtja neki, ő egy hajtásra kiissza. Alma megérinti a vállát, érzi, hogy a gyapjúpulóver alatt megremeg.

Egy darabig még csöndben ülnek egymás mellett, ahogy szoktak, aztán Alma elindul a lépcsőn a szobák felé, anyja felnéz az orchideáiról.

– Nem vagyok olyan érdekes, mint az apád, ugye? – mondja neki kislányos hangon, és Alma nem tudja, most kérdez vagy vádol. Mióta a bolondok és az orvosok nem járnak hozzájuk a Karsztra, mert megfordultak a forradalmi szelek, és nincs energia a sör, pizza és rózsakert melletti filozofálgatásra, amióta a forradalom elvesztette a művészeket, az anyja vesztett a könnyedségéből, és érzékenyebb lett. Vagy az apja jelenléte miatt.

Alma már pizsamában van, amikor eszébe jutnak az újságok, előveszi a táskájából, fellapozza. A kiküldött tudósító által figyelmébe ajánlott riport a negyedik oldalon van. „Az utóbbi hónapokban sokat foglalkoztunk...” – kezdi a cikk írója, a katonák életébe enged betekintést, zömmel fotók, kevés szöveg. A bal felső kép egy helyiségben készült, a földön kétoldalt nagy dobozok, hátizsákok, dzsekik és műanyag flakonok, középen rakétavető és kézigránát és fiatal kezekben lőszer; a mellette levő fénykép egy kukoricásban hanyatt fekvő katona lábát örökíti meg, hasán a puskája, ragasztószalaggal betekert nézőkével és tussal; a jobb oldali kolumna tetején egy pad látható, rajta lombokkal letakart terepszínű sisakok; az alatta levő fotón egy katona, aki hason fekve elaludt egy katonai matracon egy páncélkocsi kerekei mellett; alul tábori ágyra való csíkos matrac, tábori hátizsákok, egyenruhák és két rakétavető. Háborús felvételek, és a bal oldali kolumna közepén egy kép a pusztaságról: virágzó rét, távoli horizont, lent fű, és kicsi pelyhes virágbimbók. Rimbaud verse jut eszébe a katonáról, aki a felhős ég alatt a kardvirágok

közt, a zöld fűben fekszik, ahol zuhog a fény. Vers a halálról és a kételkedésről.

A fényképeket jegyzi Vili Knezevic.

Almának eddig meg sem fordult a fejében, hogy Vilit besorozzák (a hadseregbe vagy a milíciákba?), túlságosan sovány, madárcsontú, keskeny vállú, fegyverviselésre alkalmatlan. Hogy azoknak az érveit védelmezni tért vissza, akik elől elmenekítették, az a feltételezés távol áll a világtól, amelyben felnőttek, ezért neki eszébe sem jutott. De a katona lábát, a kukoricásban látható terepszín nadrágot csak a puskája fölé a mellkasára támasztott fényképezőgéppel csinálhatta valaki. Tehát Vili... De merre...? Annak eshetősége, hogy fotósként kijutott a frontra, hogy szerzett egy kalasnyikot, aztán lefeküdt a fűbe egy jó fotó kedvéért, hogy kint a fronton...

Almának majd szétvetette ujjait az írhatnék, sürgetően bizsergettek kezében a csontok; elkönyvelte magában, hogy Vili mindig elérhető lesz, mindegy is, hogy a Karszton álló házban vagy Belgrádban, ő minden este eljátszotta, hogy beszél hozzá, mint kislánykorában az apjához, és ahogy a kislányok, nem foglalkozott vele, hogy mi történik vele *odaát*. Vili elment, de majd visszajön, a gyerekkor megtanította neki, hogy a szökések sosem végérvényesek, ezért nem ijedt meg tőlük. Hogy nem jutott ez eszébe? Személyes sértésként fogta fel a távozását, és tetszelgett a fájdalomban, hogy mennyire hiányzik neki Vili. De Vili a háborúba ment... katoná... egy háborúban álló ország katonája... fogságba...

Ledobja az újságot az ágy alá. Hogy telhetett ki tőle, hogy azokban a hetekben a háborút mint valami távoli dolgot kezelte, folyosói vitatémát, anyagot egy olyan cikkhez, amelyet más fog megírni? A tévében mutatott képek az ostromlott Szarajevóra koncentráltak. Ha megkérdezték volna tőle, mit jelent neki a háború, a menekülteket szállító buszokban látott fejkendős öregasszonyokat mondta volna, a fájdalomról, esetleg az elkeseredettségről beszél, de a veszélyről nem. Hogyhogyan nem jutott eszébe, hogy Vili nyakig benne van? Elképzelte őt, amint felvételeket csinál valamelyik szerb újságnak, vagy esetleg egy szerkesztőség folyosóján, ahol az anyanyelvén végre kedvére tréfálkozhat, vagy csillogtathatja a fekete humorát; bosszankodott, hogy eszébe sem jut legalább egy sort írni, tudatni, hogy mi van vele. De nem féltette Vilit, nem aggódott érte. Nem ért el a füléig a kézigránatok süvítése, az orvlövészek, csapdák, a kínzások híre – most viszont már tudja, hogy annyi rá az esély, hogy viszontlátja Vilit, mint az orosz rulettben az életre.

A kispárnára roskad, becsukja a szemét, a tévéhíradó képei rávetülnek a fényképekre, a határról visszafordított melegítő embe-
berekre, a szélfúttá népség piros útleveleire, a kukoricaföldön
heverő terepszínű nadrágra, a kalasnyikovra, a kézigránátokra,
a fiatal kezekre, Vili kezére. Elájul – vagy elalszik.

Öntudatát veszve fekszik. Amikor felébred, lassan már hajna-
lodik, felkel, előkeresi táskájából a noteszt. Íráshoz lát. A pusztaság képéből kiindulva kerekít valami bensőséges, de valóságos,
egyszersmind elképzelt történetet, amit el lehet mesélni. Nem
tudná megmagyarázni, miért, csak érzi, hogy a háborút ebből
a szemszögből kell megközelíteni: *odaát*, a határ túloldalán pa-
rasztok és hegylakók országai barátságtalan rétek és hegyek föld-
rajzán torzszalkodnak, egyesével minden ember, aki ott hever
vagy ül a földön a kézigránátokkal; a fiatal katonakezek, a har-
coló felek fáradtsága, mindkét oldalon minden ugyanaz, kivéve
a fegyvereket, kinek vannak, kinek nincsenek. Gyorsan elkészül a
cikkkel, hátradől a széken, a tarkóján keresztbe fonja a karját. Az-
tán becsukja a noteszt, és visszadobja magát az ágyra, ezúttal reg-
gelig alszik.

Másnap bejelentik a lapnál, hogy a háborúról írott cikke lesz
a vezércikk. A kiküldött munkatárs az asztala mellett elhaladtá-
ban odaszól:

– Nem kell megköszönnöd. – Hát persze. Az ő érdeme.

Látja, ahogy távozik a szerkesztőség politbüro szerű szobáiból,
ismét útra készen, és Almának csak akkor jut eszébe, hogy egy
olyan városba megy, ahol Vilivel is találkozhat az utcán, talán
már össze is futottak ezekben a hónapokban, lehet, hogy sok-
kal többet tud annál, amennyit mesél. Életében először aggódik

valakinek az életéért, fél, hogy valami jóvátehetetlen történik Vilivel.

„Vannak ott már elegendő”, mondta neki a kiküldött tudósító, ez így talán hatásosabb, mint az invitálás. Alma alig bír magával, hirtelen sürgős mehetnékje támad, nem ér rá. Gépiesen mozog a lába, ki a szobából, lefelé a szerkesztőség lépcsőjén, át a főtéren, a csatornán; Alma lélekszakadva fut, bevágja magát a kocsi-
ba, rátapos a gázra a Commerciale úton fölfelé, percek alatt haz-
ér. Anyja a Bolondok Városában a rózsakertet gondozza, apja
magában üldögél a teraszon, nézi, ahogy ő megérkezik, mintha
mondani akarna valamit, de a szavak vagy gondolatok elvesznek.

Alma felmegy a szobájába, a szekrény mélyéről előkotorja a kem-
pinghátizsákját, bugyikat, zoknikat, két pulóvert, farmert, fog-
kefét-fogkrémet, elemlámpát dobál bele, az apjától valamelyik
erdei séta során kapott Opinel kést; a hajkefét és a pizsamát elfe-
lejt. A konyhában felkap egy kinyitott csomag kekszet és a hűtő-
ből egy üveg ásványvizet, apja pénztárcájából kivesz némi pénzt.
Emlékszik, hogy apja egy cipősdoboz alá dugott borítékban dol-
lárt és német márkát tartott, bele sem néz, csak azt is elteszi.

Indulásra kész. Visszalép, felszalad a szülei szobájába, feltúrja
a fiókokat, kutat a fehérnemű alatt, a párna alatt, a fal mellett tor-
nyosuló könyvek közt, a szekrénynek használt bőröndben. Nem
tűnhetett el. Egy ajtó mögé akasztott zakó zsebében találja meg
apja piros útlevelét, becsúsztatja a hátizsákjába amulettnek, jó le-
het az még valamire.

Futólépésben távozik, az apja előtt megtorpan, ebben a házban
nem számít botrányosnak szó nélkül, hirtelen lelépni, és noha az

utóbbi időben vele itt a kutya sem törődött, ő azért szeretné megmondani, hogy elmegy, *odaátra* készül, megnézni, hogy állnak a dolgok, hogy megfogadja apjának az alig pár hónappal azelőtti tanácsát; de ő annyira el van merülve a gondolataiban, hogy nem érzékeli a jelenlétét, mire Alma meggondolja magát, beül az autóba, és indít.

Miközben megindul kifelé, látja, hogy apja feláll, lelépked a terasz lépcsőjén, mintha mondani akarna valamit. Lötyög rajta a nadrág, a szokásos fehér ing gallérja, sötétszőke haja kivilágosodott, szinte kifehéredett, oda a lelkeskozák-tempó, vége a Keletről és Nyugatról való eszmefuttatásoknak, a cigánydalok el vannak felejtve. Felemeli a kezét, de Almának már nincs ideje letekerni az ablakot és visszainteni, viszlát, papa. Már elszánta magát, gondolkodás nélkül, mint az az ember a háztetőn.